CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2013

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD | | | |

PESEL | | | | | | | | | | | |

Miejsce na naklejkę z kodem

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO I KULTURY ANTYCZNEJ

POZIOM ROZSZERZONY

5 MAJA 2015

Godzina rozpoczęcia: 14:00

Czas pracy: 180 minut

Liczba punktów do uzyskania: 100

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron (zadania 1–6). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Podczas egzaminu możesz korzystać ze słownika łacińsko-polskiego oraz atlasu historycznego.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Część I – tekst leksykalno gramatyczny *(20 pkt)*

Zadanie 1. *(5 pkt)*

Którą z form, wybraną spośród zaproponowanych (A.–D.), należy uzupełnić każde zdanie? Zakreśl wybrany wariant odpowiedzi.

1. Templum Apollinis ..... positum est in monte Parnasso.

A. Delphi
B. Delphos
C. Delphis
D. Delphorum

2. Tradebantur ..... ab ovo incipere.

A. cena Romana
B. cenae Romanae
C. cenam Romanam
D. cenas Romanas

3. Homerus, ... libri post multa saecula leguntur, maximus poeta Graecorum fuit.

A. cuius
B. cui
C. qui
D. quem

4. Quid ..... vitandum esse praecipue existimem, quaeris.

A. te
B. tibi
C. tu
D. tui

5. Unum ..... est: *Scio me nihil scire.*

A. clarissimis proverbiis
B. clarissimorum proverbiorum
C. in clarissimis proverbiis
D. inter clarissima proverbia

Zadanie 2. *(5 pkt)*

Oceń, które zamieszczone niżej definicje słów są poprawne, a które – niepoprawne. Zaznacz VERUM, jeśli informacja jest prawdziwa, lub FALSUM – jeśli jest fałszywa.

Lp.	Definicja		
1.	Iluminacja – określenie poznania prawd wiecznych przez wewnętrzne oświecenie.	VERUM	FALSUM
2.	Iluzja – wzmianka mająca wywołać skojarzenie z czymś, o czym się nie chce lub o czym nie można powiedzieć wprost.	VERUM	FALSUM
3.	Kolekcjoner – wytrawny znawca i miłośnik rzeczy w dobrym gatunku.	VERUM	FALSUM
4.	Operatywny – działający energicznie i skutecznie; efektywny, skuteczny.	VERUM	FALSUM
5.	Strategiczny – bardzo ważny, związany z długoterminowymi działaniami, mającymi doprowadzić do określonego celu.	VERUM	FALSUM

Zadanie 3. *(5 pkt)*

Uzupełnij zdania właściwą formą czasownika, wybraną z tabeli. W zdaniach w miejsce kropek wpisz literę oznaczającą formę wybraną przez Ciebie.

1. Celsus medicus hoc consilium in suis libris scripsit cibum a hominibus ab holeribus ..... .
2. Celsus medicus hoc consilium in suis libris scripsit homines cibum ab holeribus ..... .
3. Celsus medicus hoc consilium Romanis dedit, ut cibus a hominibus ab holeribus ..... .
4. Celsus medicus hoc consilium Romanis dedit, ut homines cibum ab holeribus ..... .
5. Celsus medicus hoc consilium Romanis dedit: „Hominibus cibus ab holeribus .....”.

Lp.	Forma czasownika
A.	incipere
B.	inciperent
C.	inciperet
D.	inciperetur
E.	incipi
F.	incipiendum est
G.	incipiendus est

Zadanie 4. ***(5 pkt)***

Oceń, czy zamieszczone pary zdań wyrażają dokładnie tę samą treść. Zaznacz VERUM, jeśli treść jest prawdziwa, lub FALSUM – jeśli jest fałszywa.

Lp.	Para zdań		
1.	Omnes milites Romani scuta et gladios habebant. Omnibus militibus Romanis scuta et gladii erant.	VERUM	FALSUM
2.	Magistro dicente discipuli diligenter audiebant. Cum magister dixisset, discipuli diligenter audiebant.	VERUM	FALSUM
3.	Troiae muri firmiores quam muri Athenarum sunt. Troiae muri firmiores muris Athenarum sunt.	VERUM	FALSUM
4.	Gladiatores corpora exercere debent. Gladiatores corpora exercituri sunt.	VERUM	FALSUM
5.	Bonus orator aptis verbis utitur. Bonus orator apta verba adhibet.	VERUM	FALSUM

Część II – przekład tekstu (*50 pkt)*

Zadanie 5. ***(50 pkt)***

Przetłumacz na język polski jeden z dwóch podanych niżej fragmentów dzieł autorów klasycznych.

Tekst nr 1

M.T. Cicero, *De legibus*, I 58, 59

Ita fit ut mater omnium bonarum rerum sit sapientia, a cuius amore Graeco verbo philosophia nomen invenit, qua nihil a deis immortalibus uberius, nihil florentius, nihil praestabilius hominum vitae datum est. Haec enim una nos cum ceteras res omnes, tum, quod est difficillimum, docuit, ut nosmet ipsos nosceremus, cuius praecepti tanta vis et tanta sententia est, ut ea non homini cuipiam, sed Delphico deo tribueretur.
Nam qui se ipse noverit, primum aliquid se habere sentiet divinum ingeniumque in se suum sicut simulacrum aliquod dicatum putabit, tantoque munere deorum semper dignum aliquid et faciet et sentiet, et cum se ipse perspexerit totumque temptaverit, intelleget quem ad modum a natura subornatus in vitam venerit, quantaque instrumenta habeat ad obtinendam adipiscendamque sapientiam, quoniam principio rerum omnium quasi adumbratas intellegentias animo ac mente conceperit, quibus inlustratis sapientia duce bonum virum et, ob eam ipsam causam, cernat se beatum fore.

M. Tullius Cicero, *De legibus*, Freiburg/Würzburg 1979, s. 47–48.

Objaśnienia:
Delphicus, -a, -um – delficki.

Tekst nr 2

G.I. Caesar, *Commentarii de bello Gallico,* VI, 23

Civitatibus maxima laus est quam latissime circum se vastatis finibus solitudines habere. Hoc proprium virtutis existimant, expulsos agris finitimos cedere, neque quemquam prope audere consistere; simul hoc se fore tutiores arbitrantur repentinae incursionis timore sublato. Cum bellum civitas aut illatum defendit aut infert, magistratus, qui ei bello praesint, ut vitae necisque habeant potestatem, deliguntur. In pace nullus est communis magistratus, sed principes regionum atque pagorum inter suos ius dicunt controversiasque minuunt. Latrocinia nullam habent infamiam, quae extra fines cuiusque civitatis fiunt, atque ea iuventutis exercendae ac desidiae minuendae causa fieri praedicant. Atque ubi quis ex principibus in concilio dixit se ducem fore, qui sequi velint, profiteantur, consurgunt ei qui et causam et hominem probant suumque auxilium pollicentur atque ab multitudine collaudantur: qui ex his secuti non sunt, in desertorum ac proditorum numero ducuntur, omniumque his rerum postea fides derogatur.

G. Iulius Caesar, *Commentarii rerum gestarum*, Leipzig 1977, s. 191.

PRZEKŁAD

Wybieram tekst nr .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Część III – pisanie własnego tekstu (*30 pkt)*

Zadanie 6. *(30 pkt)*

Napisz na podstawie wiedzy własnej oraz analizy przedstawionego materiału literackiego i ikonograficznego, w jaki sposób wykorzystywano w tekstach kultury dwoistość postaci centaura.

Owidiusz, *Metamorfozy,* XII 221–230

Bo Euryt, z was najsroższy, centaurowie dzicy,
Płonąc winem i pięknej widokiem dziewicy,
Gdy go podwojnym ogniem pijaństwo rozpala,
Mięsza wesołość godów i stoły obala;
I nagle Hippodamę porywa niewinną.
Za nim każdy z centaurów bierze piękność inną;
Wszczyna się bój okropny. Jak w zdobytym mieście
Rozlegają się jęki i krzyki niewieście.
Czym prędzej się zrywamy. Pierwszy Tezej woła:
„Ach, co to za szał, Eurycie, zaślepić cię zdołał?

Owidiusz, *Przemiany,* przekł. B. Kiciński, Warszawa 1995, s. 254–255.

www.emsol.ru

Fidiasz, metopa Partenonu

Stanisław Grochowiak, *Centaur*

Mieć taki zad jak wypolerowana kula
Nogi co rzadko
Ominie je rzeźnik
Ciężar kanapy o stu poduchach
I duszę

Kochać tak żarcie że trzeba trzech miednic
Chucią ogarniać nawet w dębach dziuple
Jak skoczyć to skoczyć z hukiem tarabanu
I marzyć

Nad kwiatkiem śpiewać
Metafizykować
Mówić o Plaucie
Rozmyślać co wstyd

Ludzkość stworzyła ideę Centaura
W dziwnej wnikliwej o sobie zadumie

S. Grochowiak, *Centaur,* [w:] B. Chrząstowska, S. Wysłouch, *Poetyka stosowana,* Warszawa 1987, s. 83.

J.K. Rowling, *Harry Potter i Zakon Feniksa,* rozdz. XXVII *Centaur i donosiciel*

– Centaury nie są ani sługami, ani zabawkami ludzi – powiedział spokojnie Firenzo. Zapadło milczenie, a potem Parvati znowu podniosła rękę.

– Proszę pana… a dlaczego inne centaury pana wygnały?

– Ponieważ zgodziłem się pracować dla profesora Dumbledore'a. Uważają to za zdradę naszego gatunku.

Harry przypomniał sobie, jak prawie cztery lata temu centaur Zakała zrugał Firenza za to, że ten pozwolił Harry'emu jechać na swoim grzbiecie, i nazwał go „zwykłym mułem". Może to właśnie Zakała kopnął Firenza w pierś?

– Zacznijmy – rzekł Firenzo. […] – Wiem, że na astronomii poznaliście już nazwy planet i ich księżyców – rozległ się spokojny głos Firenza – i że potraficie wykreślić ich ruchy na niebie. Centaury od wieków zgłębiają tajemnice tych ruchów. Doszliśmy do wniosku, że na niebie zapisana jest przyszłość…

– Profesor Trelawney przerabiała już z nami astrologię! – powiedziała z przejęciem Parvati, podnosząc rękę, a ponieważ leżała na plecach, ręka sterczała nad nią w powietrzu. – Mars powoduje wypadki, pożary i inne klęski, a kiedy jest w takiej odległości kątowej od Saturna, jak teraz – nakreśliła właściwy kąt w powietrzu – to oznacza, że trzeba się obchodzić szczególnie ostrożnie z ogniem i gorącymi rzeczami…

– To są ludzkie niedorzeczności – przerwał jej spokojnie Firenzo.

Ręka Parvati opadła bezwładnie.

– Błahe zranienia, drobne ludzkie wypadki – powiedział Firenzo, a pokryta mchem podłoga zadudniła głucho pod jego kopytami – dla wszechświata nie mają większego znaczenia niż bezładny ruch mrówek, a ruchy planet nie mają na nie żadnego wpływu.

– Ale profesor Trelawney… – zaczęła Parvati urażonym tonem.

– …jest człowiekiem – przerwał jej Firenzo – I dlatego zaślepiają ją i krępują ograniczenia właściwe waszemu gatunkowi. […] Ja jednak jestem tutaj po to, żeby wam objaśnić mądrość centaurów, która jest bezosobowa i bezstronna. Obserwujemy niebiosa, aby wykryć wielkie przypływy zła, wielkie zmiany, które niekiedy są tam zapisane. Nabranie pewności co do charakteru owych zmian może zająć nawet dziesięć lat.

J.K. Rowling, *Harry Potter i Zakon Feniksa,* Poznań 2004, s. 663–665.

WYPRACOWANIE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*